

Priopćenje za medije

Luxembourg, 5. srpnja 2021.

Europski porezni obveznici prečesto plaćaju ono što bi trebali platiti onečišćivači

Načelom „onečišćivač plaća” od onečišćivača se traži da snose troškove onečišćenja koje uzrokuju. Međutim, to se načelo u EU-u ponekad ne primjenjuje, navodi se u danas objavljenom izvješću Europskog revizorskog suda (Sud). Iako se to načelo općenito uzima u obzir u okolišnim politikama EU-a, područja koja su njime pokrivena nisu sveobuhvatna te se ono ne primjenjuje ujednačeno u različitim sektorima i državama članicama. Zbog toga se za mjere sanacije okoliša ponekad upotrebljavaju javna novčana sredstva umjesto da ih financira onečišćivač, upozoravaju revizori.

Gotovo 3 milijuna lokacija u EU-u potencijalno je zagađeno, ponajprije industrijskom djelatnošću te obradom i odlaganjem otpada. Šest od deset površinskih voda kao što su rijeke i jezera nisu u dobrom kemijskom i ekološkom stanju. I onečišćenje zraka, koje je jedan od glavnih rizika za zdravlje u EU-u, uništava vegetaciju i ekosustave. Zbog svega toga građani EU-a snose znatne troškove. Primjenom načela „onečišćivač plaća” od onečišćivača se traži da odgovaraju za onečišćenje i štetu u okolišu koje prouzrokuju. Stoga su onečišćivači oni koji bi trebali snositi povezane troškove, a ne porezni obveznici.

„Kako bi se ambicije iz zelenog plana EU-a ostvarile na učinkovit i pravedan način, onečišćivači moraju financijski odgovarati za štetu koju nanese okolišu”, izjavio je Viorel Ștefan, član Europskog revizorskog suda zadužen za ovo izvješće. „No dosad su europski porezni obveznici prečesto bili prisiljeni snositi troškove koje su trebali platiti onečišćivači.”

Načelo „onečišćivač plaća” jedno je od ključnih načela na kojima počiva okolišna politika EU-a, no primjenjuje se neujednačeno i u različitoj mjeri, utvrdili su revizori. Iako je za postrojenja koja najviše onečišćuju donesena Direktiva o industrijskim emisijama, u slučajevima u kojima štetu u okolišu uzrokuju dopuštene emisije, većina država članica i dalje ne traži odgovornost tih postrojenja. Isto tako, tom se direktivom postrojenja ne obvezuju da snose troškove učinka preostalog onečišćenja, koji dosežu stotine milijardi eura. Na sličan je način načelo „onečišćivač plaća” ugrađeno i u zakonodavstvo EU-a u otpadu, primjerice u okviru „proširene odgovornosti proizvođača”. Međutim, kako bi se namaknuo manjak financijskih sredstava često su potrebna znatna javna ulaganja, upozoravaju revizori.

U ovom priopćenju za medije iznesene su glavne poruke tematskog izvješća Europskog revizorskog suda. Cjeloviti tekst izvješća dostupan je na eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Onečišćivači ne snose ni cjelokupne troškove povezane s onečišćenjem vode. Iako kućanstva u EU-u troše tek 10 % vode, obično plaćaju većinu troškova. Načelo „onečišćivač plaća” i dalje je teško primjenjivati u slučajevima onečišćenja nastalog iz raspršenih izvora, a osobito iz poljoprivrede.

U mnogo je slučajeva onečišćenje lokacija nastupilo tako davno da onečišćivači više ne postoje, da ih je nemoguće utvrditi ili da ih se ne može pozvati na odgovornost. Takvo „nezbrinuto onečišćenje” jedan je od razloga zbog kojih je projekte sanacije koje su trebali platiti onečišćivači morao financirati EU. Da bi stvar bila gora, javna novčana sredstva EU-a upotrebljavala su se i protivno načelu „onečišćivač plaća”, primjerice u slučajevima u kojima relevantna tijela država članica nisu uspijevala izvršiti zakonodavstvo o okolišu i prisiliti onečišćivače da plate.

Naposljetku, revizori naglašavaju da u slučajevima u kojima poduzeća nemaju dostatno financijsko jamstvo (npr. policu osiguranja od odgovornosti za okoliš) postoji rizik da će troškove sanacije okoliša u konačnici snositi porezni obveznici. Financijsko jamstvo za određene ili sve odgovornosti za okoliš dosad zahtijeva tek sedam država članica (Češka, Irska, Španjolska, Italija, Poljska, Portugal i Slovačka). Međutim, na razini EU-a ta jamstva nisu obvezna, što u praksi znači da su porezni obveznici prisiljeni uskočiti i plaćati troškove sanacije u slučajevima u kojima određeno poduzeće koje je prouzrokovalo štetu u okolišu ode u stečaj.

Kontekst

Znatan dio proračuna EU-a namijenjen je za ostvarenje ciljeva EU-a povezanih s klimatskim promjenama i okolišem. Tijekom razdoblja 2014. – 2020. iznos od približno 29 milijardi eura iz proračuna EU-a za kohezijsku politiku i program LIFE namjenski je izdvojen za zaštitu okoliša.

Tematsko izvješće br. 12/2021 „Načelo ‘onečišćivač plaća’: nedosljedna primjena u politikama i mjerama EU-a u području okoliša” dostupno je na internetskim stranicama Suda (eca.europa.eu) na 23 jezika EU-a. U ovom izvješću naglasak nije na energetske i klimatskom sektoru jer su te teme obrađene u nekoliko drugih izvješća Suda, primjerice tematskom izvješću o [sustavu EU-a za trgovanje emisijama](#) i tematskom izvješću o [onečišćenju zraka](#). Prije dva tjedna Sud je također objavio izvješće o [klimatskim promjenama i poljoprivredi](#) u EU-u. Međutim, danas objavljeno izvješće prvo je koje je Sud ciljano posvetio načelu „onečišćivač plaća”.

Sud predstavlja svoja tematska izvješća Europskom parlamentu i Vijeću EU-a, kao i drugim zainteresiranim stranama, kao što su nacionalni parlamenti, dionici u predmetnom sektoru i predstavnici civilnog društva. Velika većina preporuka koje Sud iznosi u svojim izvješćima provede se u djelo.

Kontakt za medije

Služba Suda za odnose s medijima: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – M: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – M: (+352) 691 553 547